

Lerøy Midt AS
Att:
Industriparkveien 31
7246 SANDSTAD

Lerøy Midt AS - Pålegg om miljøovervåking av vassdrag og utvidet gjenfangstplikt etter hendelser ved 33957 Hofsøya, 12383 Omsøyholman og 30137 Edøya II

1. Innledning

Vi viser til rømmingsmeldinger fra Lerøy Midt AS innsendt 16. august 2020, 22. august 2020, og 28. august 2020, i forbindelse med hendelser på lokalitetene 33957 Hofsøya, 12383 Omsøyholman og 30137 Edøya II.

Vi viser for øvrig til samtale mellom Lerøy Midt AS og Fiskeridirektoratet region Midt pr. telefon 11. september 2020, hvor det ble varslet om at Fiskeridirektoratet vurderer å gi pålegg om miljøovervåking, og utvidet gjenfangstplikt i vassdrag.

Lerøy Midt AS har sammen med Salmar Farming AS sendt inn forslag til plan for overvåking, på bakgrunn av hendelsene nevnt over, og hendelsen på Salmar Farming AS' lokalitet 33757 Håbranden (ref. vårt saksnr. 20/12870). Fiskeridirektoratet mottok planen 18. september 2020.

Vi har kommet til at det gis pålegg om å gjennomføre miljøovervåking i vassdrag, og om utvidet gjenfangstplikt, i denne saken mot Lerøy Midt AS.

2. Bakgrunn

Bakgrunnen for hendelsen 16. august 2020 ved lokalitet Hofsøya, er at det ble oppdaget en makrellstørje i merd nr. 11. Hullet i noten som følge av dette var 50 x 50 cm. Det ble benyttet orkastnot for å fange makrellstørjen. I følge gjenfangstskjema av 18. august 2020 har man ikke fått noen oppdrettslaks i gjenfangstgarnene. Det vises også til pålegg om telling av fisk i brev med dato 20. august 2020, med frist for gjennomføring 10.

september 2020. Etter purring fra Fiskeridirektoratet region Midt 11. september 2020 svarte Lerøy Midt AS samme dag at det skal foretas opptelling av fisken ved første mulige anledning, men at det ikke er satt dato for aktuell behandling ennå. Fisken er oppgitt å være om lag 1 kilo i snittvekt.

Det ble under en avlusingsoperasjon 22. august 2020 på lokalitet Omsøyholman observert fisk som hoppet utenfor merdene. Som følge av dette ble noten kontrollert, og det ble oppdaget et hull som var én meter i lengde. Det vises til vedtak av 24. august 2020 hvor Lerøy Midt AS ble pålagt å utføre telling og å iverksette tiltak i form av utskifting av not og utvidet gjenfangstfiske. Fiskeridirektoratet region Midt var tilstede under tellingen som ble foretatt 26. august 2020, og resultatet etter denne første tellingen viste en manko på 10.014 fisk. Inspeksjonen av noten på notverksted 1. september 2020 avdekket at hullet var utformet som en «T», og at dette viser tegn på hekteskade. Størrelsen på hullet var 1,40 m x 0,66 m. Ny telling ble foretatt av Lerøy Midt AS 6. september 2020. Tellingene ble foretatt med to tellere, hvor den ene telte 1385 fisk i pluss, og den andre telte 1737 fisk i minus. Det følger av gjenfangstskjemaet av 18. september 2020 at det er gjenfanget 95 individer. Fisken er oppgitt å være om lag 2,1 kilo i snittvekt.

Bakgrunnen for hendelsen ved lokaliteten Edøya II var at det under avlusing 28. august 2020 ble oppdaget et hull i not med en størrelse på 20 x 20 masker eller 20 x 20 cm, da bunnringen ble linet opp de siste fem meterne. Det ble tatt et orkast før de siste fem meterne ble linet opp for å gjøre klar til å dra kulerekken, og det var på dette tidspunktet hullet ble oppdaget. Hullet ble dekket med en håndhåv til dykkere kom og bøtet hullet, og behandlingen ble så igangsatt igjen. Pålegg om telling og utvidet gjenfangstfiske ble gitt 1. september 2020. Resultatet etter tellingen er foreløpig ukjent. Totalt har selskapet ifølge innsendt gjenfangstskjema 4. september 2020 gjenfanget tre individer. Fisken er oppgitt å være i underkant av 2 kilo i snittvekt.

3. Rettslig grunnlag

Det følger av akvakulturloven § 10 at:

«§ 10. Miljønorm

Akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte.

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift gi nærmere bestemmelser for å sikre miljømessig forsvarlig akvakultur, herunder stille krav til forebyggende tiltak, krav om merking av akvatiske organismer, bruk av akvatiske organismer som ikke kan formere seg og bruk av fremmede organismer.»

Videre er adgangen til å pålegge miljøovervåking fastsatt i akvakulturloven § 11:

«§ 11. Miljøovervåking

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift kreve at den som har eller søker om akvakulturtillatelse skal foreta eller bekoste nødvendige miljøundersøkelser for å

dokumentere miljøtilstanden innenfor lokalitetens influensområde ved etablering, drift og avvikling av akvakultur.

Miljøundersøkelser etter denne bestemmelsen kan blant annet omfatte undersøkelser for å klarlegge om og hvordan akvakulturvirksomheten forårsaker, har forårsaket eller kan forårsake påvirkning på miljøet.

Departementet kan gi forskrift om gebyr og avgift for gjennomføring av miljøundersøkelser i regi av det offentlige. Skyldig gebyr og avgift er tvangsgrunnlag for utlegg.»

Det følger av akvakulturloven § 13 andre ledd at: «*Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift gi bestemmelser om at den som driver akvakultur har plikt til gjenfangst av den utsatte art*». Videre fastsetter forskrift 17. juni 2008 om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften) § 39 følgende:

«§ 39. Gjenfangst etter rømt fisk

Det skal straks foretas gjenfangst av fisk som er rømt. Gjenfangstplikten begrenses til sjøområdet inntil 500 meter fra anlegget og opphører når det er åpenbart at den rømte fisken ikke lenger befinner seg i dette området. Avstanden måles fra en rett linje trukket mellom anleggets faktiske ytterpunkt i overflaten.

Dersom mulighetene for å få gjenfanget rømt fisk tilsier det, kan Fiskeridirektoratets regionkontor i samråd med Fylkesmannens miljøvernnavdeling utvide eller innskrenke gjenfangstpliktens omfang i tid og geografisk utstrekning.

Både oppstart og avslutning av gjenfangstfiske må meldes til Fiskeridirektoratets regionkontor og Fylkesmannens miljøvernnavdeling.

Det foreligger plikt til å ta imot egen fisk som lovlig blir fisket av andre i et område definert av Fiskeridirektoratets regionkontor i samråd med Fylkesmannens miljøvernnavdeling.

Fiskeridirektoratets regionkontor kan frita for gjenfangstplikten ved rømt villfanget marin fisk og rømt settefisk.»

Videre fastsetter akvakulturloven § 24 en opplysnings- og undersøkelsesplikt:

«§ 24. Opplysnings- og undersøkelsesplikt

Etter pålegg fra tildelings- og tilsynsmyndigheten plikter enhver som søker om eller driver aktiviteter som omfattes av denne lov, å gi opplysninger, dokumenter, prøvemateriale eller annet materiale som er nødvendig for at tildelings- og tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

Etter pålegg fra tildelings- og tilsynsmyndigheten plikter enhver som søker om eller driver aktiviteter som omfattes av denne lov å gjennomføre undersøkelser som er nødvendige for at tildelings- og tilsynsmyndigheten skal kunne utføre sine oppgaver etter loven.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om opplysnings- og undersøkelsesplikten i første og annet ledd, herunder om at pliktene skal utføres jevnlig.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om at den som driver aktiviteter som omfattes av denne lov, skal ha og bruke utstyr og programvare med bestemt funksjon for rapportering etter denne bestemmelsen.»

4. Fiskeridirektoratets vurdering

Rømt oppdrettslaks kan ved kjønnsmodning vandre opp i vassdrag og gyte sammen med vill laks. Dette kan bidra til å redusere det genetiske særpreget og den tilpasning som lokale laksebestander har til sitt vassdrag. I tillegg til genetisk innblanding er det også knyttet bekymring til mulig spredning av sykdommer og parasitter fra oppdrett til ville bestander¹.

Bestandene i fylket Trøndelag har ulik bestandsstatus² og det er dokumentert signifikant genetisk påvirkning fra rømt oppdrettslaks i flere bestander som er undersøkt. For eksempel er det funnet signifikant genetisk innblanding (introgresjon) i bestanden i Nordelva, og svake indikasjoner på innblanding i Gaula og Nidelva.³

Som nevnt over var resultatet etter første telling ved lokalitet Omsøyholman at det manglet 10.014 fisk etter hendelsen. Telling nummer to ble foretatt 6. september, med et resultat på 1385 fisk i pluss ifølge den ene telleren, og 1737 fisk i minus ifølge den andre telleren.

Det må på bakgrunn av tellingene og gjenfangsttallet legges til grunn at det har rømt fisk fra Omsøyholman. Fiskeridirektoratet finner at tellingene ved lokalitet Omsøyholman skaper stor usikkerhet rundt rømmingstallet. Det er ikke utelukket at dette dreier seg om en stor rømming, sett i lys av tellingene som ble foretatt etter hendelsen ved denne lokaliteten.

Det er ikke ennå foretatt opptelling etter hendelsene ved lokalitet Hofsøya og lokalitet Edøya II. Hullet i noten i forbindelse med hendelsen ved lokalitet Hofsøya var 50 x 50 cm, og ble avdekket som følge av observasjon av makrellstørje i merden. Hullet i forbindelse med hendelsen ved lokalitet Edøya II var 20 x 20 masker, og selskapet fikk fisk i gjenfangstgarnet etter denne hendelsen.

¹ Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2018. Fisken og havet, særnummer 1-2018.

² Vitenskapelig råd for lakseforvaltning 2020. Status for norske laksebestander i 2020. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 15, 147 s.

³ Anon. 2018. Klassifisering av tilstand i norske laksebestander 2010-2014. Temarapport nr 6, 75 s.

Fiskeridirektoratet har mottatt tips om fangst av oppdrettsfisk mellom 1-6 kg ved Frøya og i Teksdalselva etter hendelsene i denne saken.

På bakgrunn av det ovennevnte må det legges til grunn at det har rømt fisk også fra lokaliteten Edøya II, og at det er en risiko for at det har rømt fisk i forbindelse med hendelsen på lokalitet Hofsøya. Dette tilsier, delvis ut fra et føre-var-prinsipp, at det bør foretas undersøkelser etter rømt fisk i vassdrag.

Lokaliteten Hofsøya ligger sør for Hitra ved Inntian, og Omsøyholman ligger ca 20 km sørvest for Hofsøya. Lokaliteten Edøya II ligger mellom lokalitetene Hofsøya og Omsøyholman. Det er ca. 45 km fra lokalitet Hofsøya til Trondheimsfjorden, som er nasjonal laksefjord hvor det ligger flere nasjonale laksevassdrag⁴⁵. Grytelva og Lakselva er de nærmeste laksevassdragene til de tre lokalitetene. Videre ligger de nasjonale laksevassdragene Orkla, Gaula og Nidelva inne i Trondheimsfjorden, og Nordelva og Skauga litt lengre ute i fjorden.

Forholdene ovenfor tilsier at det er nødvendig å foreta miljøundersøkelser for å dokumentere miljøtilstanden i de nevnte vassdrag, jf. akvakulturloven § 11. Dette kan kreves foretatt innenfor lokalitetens influensområde. Vi vurderer de nevnte vassdrag til å ligge innenfor lokalitetenes influensområde i denne saken. Den som pålegges å utføre miljøundersøkelser og dokumentering av miljøtilstanden plikter å gjøre dette for egen regning.

Vi viser til at vurderingene er i tråd med akvakulturloven § 10 om krav til miljømessig forsvarlig drift, og i tråd med § 24 om innehavers opplysnings- og undersøkelsesplikt. Saken er vurdert i tråd med prinsippene i lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 8 til 12, jf. § 7. Fiskeridirektoratet vurderer kunnskapsgrunnlaget i denne saken, jf. § 8, som tilstrekkelig til å si at det er risiko for negativ påvirkning på de ville anadrome bestandene i området. Vi viser her til argumenter og referanser i avsnittene over. Tiltak etter føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 er nødvendig i forbindelse med hendelsen på lokaliteten Hofsøya i denne saken. Vi vurderer omstendighetene i denne saken til at de kan bidra til å øke den samlede belastningen for bestandene i området, jf. naturmangfoldloven § 10. Vedtaket er i tråd med nml. § 11 som bestemmer at det er tiltakshaver som skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade. Fiskeridirektoratet tar i dette vedtaket utgangspunkt i prinsippet om beste tilgjengelige teknikker og driftsmetoder, samt prinsippet om best lokalisering, jf. § 12.

5. Forhåndsvarsel

⁴ St.prp. nr. 32 (2006-2007) Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder.

⁵ Forskrift 22. juni 2009 om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i eller ved nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder.

Det følger av fvl. § 16 første ledd at en part som ikke allerede ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, skal varsles før vedtak treffes og gis mulighet til å uttale seg innen en nærmere angitt frist.

Fiskeridirektoratet region Midt varslet muntlig over telefon 11. september 2020 om at man vurderte å gi Lerøy Midt AS pålegg om miljøovervåking og om uttak av rømt fisk som følge av de tre rømmingshendelsene som omtales i dette vedtaket. Selskapet hadde ingen innvendinger under eller i etterkant av telefonsamtalen, og har i etterkant sendt inn forslag til plan for miljøovervåking og gjenfangst

Formålet med vedtaket er å undersøke om den rømte fisken vandrer opp i vassdragene, og i tilfelle iversette uttak før en potensiell gyting skjer. Av hensyn til at det haster å få iverksatt tiltak grunnet villaksens nært forestående gyteperiode, sammenholdt med at det tar tid å planlegge tiltakene, finner vi etter en vurdering at skriftlig forhåndsvarsling kan unnlates fordi«vedkommende part allerede på annen måte har fått kjennskap til at vedtak skal treffes og har hatt rimelig foranledning og tid til å uttale seg». jf. fvl. § 16 tredje ledd bokstav c.

Selv om det haster å få iverksatt tiltakene er dette pålegget dessverre litt forsinket.

6. Vedtak

Med hjemmel i akvakulturloven § § 10 og 11, pålegges Lerøy Midt AS å foreta eller bekoste overvåking av rømt oppdrettslaks i følgende vassdrag:

Vassdrag	Vassdragsnummer
Grytelva	117.4Z
Lakselva	117.1Z
Orkla	121.Z
Gaula	122.Z
Nidelva	123.Z
Nordelva	133.3Z
Skauga	132.Z

Med hjemmel i akvakulturdriftsforskriften § 39, andre ledd, utvides Lerøy Midt AS' gjenfangstplikt i tid og i geografisk utstrekning. Den utvidede gjenfangstplikten gjelder de vassdragene som er nevnt over, dersom miljøovervåkingen viser at det er rømt oppdrettslaks tilstede og det er praktisk mulig å utføre gjenfangst. Vilkårene fremgår nedenfor.

Pålegget vil kunne utvides dersom overvåkingsdata, fangstmeldinger, endelig rømmingstall eller andre relevante forhold tilsier det.

Vilkår for vedtaket:

- Det skal utarbeides forslag til plan for miljøovervåkingen og tiltakene i forbindelse med gjenfangst. Fiskeridirektoratet mottok forslag til en slik plan 18. september 2020 fra Lerøy Midt AS. Vi tar sikte på å gi tilbakemelding på denne iløpet av kort tid. Fiskeridirektoratet har dialog med Fylkesmannen i Trøndelag om planen.
- Miljøovervåking og tiltak i forbindelse med gjenfangst i vassdragene skal utføres av kvalifisert personell, og en profesjonell instans skal være faglig ansvarlig. Det skal benyttes metodikk som er egnet for formålet og tilpasset de ulike vassdragene.
- Det skal iverksettes uttak ved observasjon av rømt oppdrettslaks.
- Plan må samordnes med andre planlagte, og pågående aktiviteter i vassdragene.
- Det skal hentes inn nødvendige tillatelser fra Fylkesmannen før miljøovervåkingen, og tiltakene, blir iverksatt.
- Fiskeridirektoratet og Fylkesmannen skal holdes orientert underveis.
- Det skal sørges for god dialog med elveeierlagene.
- Det skal tas skjellprøver av all rømt oppdrettslaks som blir fanget. Skjellene skal leses av kvalifisert personell for å verifisere om fisken er vill eller oppdrettet.
- Det skal utarbeides en sluttrapport om overvåking og uttak for hvert vassdrag når tiltakene er avsluttet. Metodikk skal også fremgå. Frist for innsending av sluttrapport er 15. februar 2020.
- Data fra overvåking og uttak skal også rapporteres til det nasjonale overvåkingsprogrammet for rømt oppdrettslaks.

7. Klage

Vedtaket kan påklages, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 28. Se vedlagte orientering. Fristen for å klage er tre uker, jf. forvaltningsloven § 29.

I medhold av forvaltningsloven § 27 b settes det som vilkår for å reise søksmål om gyldigheten av vedtaket, at parten har benyttet sin adgang til å klage.

Parten har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18. Fiskeridirektoratet kan kontaktes dersom parten ønsker å benytte seg av denne retten.

Med hilsen

Britt Leikvoll
seksjonssjef

Kari Selbekk
rådgiver

